

Înalta Curte de Casație și Justiție
COMPLETUL COMPETENT SĂ JUDECE RECURSUL ÎN INTERESUL LEGII

Decizie nr. 25/2015 din 07/12/2015

Dosar nr. 21/2015

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 46 din 20/01/2016

Ionuț Mihai Matei - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului
Lavinia Curelea - președintele Secției I civile
Roxana Popa - președintele delegat al Secției a II-a civile
Ionel Barbă - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Mirela Sorina Popescu - președintele Secției penale
Luciana Mera - judecător la Secția penală
Rodica Aida Popa - judecător la Secția penală
Cristina Rotaru-Radu - judecător la Secția penală, judecător-raportor
Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală
Rodica Cosma - judecător la Secția penală
Simona Cîrnaru - judecător la Secția penală
Lucia Tatiana Rog - judecător la Secția penală
Anca Mădălina Alexandrescu - judecător la Secția penală
Săndel Lucian Macavei - judecător la Secția penală
Silvia Cerbu - judecător la Secția penală
Ioana Bogdan - judecător la Secția penală
Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală
Cristina Geanina Arghir - judecător la Secția penală
Florentina Dragomir - judecător la Secția penală
Elena Floarea - judecător la Secția I civilă
Dragu Crețu - judecător la Secția I civilă
Monica Ruxandra Duță - judecător la Secția a II-a civilă
Mirela Politeanu - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Sârbu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Adriana Elena Gherasim - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 21/2015 este constituit conform prevederilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală și ale art. 27¹ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Ionuț Mihai Matei.

La ședința de judecată participă doamna Irina Kuglay, procuror în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară, Serviciul judiciar penal - Biroul de reprezentare.

De asemenea, la ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Adina Andreea Ciuhan Teodoru, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27³ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii a luat în examinare recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 213 și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut că examenul jurisprudențial efectuat a evidențiat mai multe orientări cu privire la obiectul recursului în interesul legii și, prin urmare, caracterul neunitar al practicii judiciare.

Astfel, potrivit unei orientări jurisprudențiale, unele instanțe au susținut inadmisibilitatea contestației formulate în baza art. 204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii întemeiate pe dispozițiile art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat sau s-a prelungit măsura controlului judiciar.

Într-o altă abordare, dimpotrivă, instanțele au considerat admisibilă calea de atac a contestației întemeiate pe dispozițiile art. 204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță, în faza de urmărire penală, asupra plângerii împotriva măsurii preventive a controlului judiciar luate sau prelungite de procuror, conform art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală.

A arătat că opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este aceeași potrivit căreia este admisibilă contestația întemeiată pe dispozițiile art. 204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, conform art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din același cod, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura controlului judiciar.

Președintele completului, domnul judecător Ionuț Mihai Matei, vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar completul de judecată a rămas în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

Înalta Curte, Completul competent să judece recursul în interesul legii,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept ce a generat practica neunitară

Prin recursul în interesul legii se arată că în urma verificării jurisprudenței la nivel național s-a constatat că există o practică neunitară cu privire la admisibilitatea căii de atac întemeiate pe dispozițiile art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală promovate împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii formulate conform art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală împotriva ordonanței procurorului de luare sau prelungire a măsurii controlului judiciar.

2. Examenul jurisprudențial

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a învederat că, în urma verificării jurisprudenței la nivel național referitor la aplicarea unitară a dispozițiilor art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, s-au evidențiat două orientări, conturând astfel caracterul neunitar al practicii judiciare sub acest aspect.

3. Soluțiile pronunțate de instanțele judecătorești

3.1. Într-o primă orientare, unele instanțe au susținut inadmisibilitatea contestației formulate în baza art. 204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura controlului judiciar, întemeiate pe dispozițiile art. 213 din Codul de procedură penală, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală.

Adepții acestei orientări au susținut că, potrivit prevederilor art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală (introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2014), împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura preventivă a controlului judiciar, legiuitorul a prevăzut doar o singură cale de atac, respectiv plângerea, pe care inculpatul o poate face la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond.

În acest sens s-a susținut că prevederile art. 204 din Codul de procedură penală vizează doar încheierile prin care măsura preventivă a controlului judiciar a fost dispusă de către judecător, iar nu încheierile prin care s-a soluționat plângerea împotriva ordonanței procurorului.

Concluzia inadmisibilității contestației întemeiate pe art. 204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, conform art. 213 din același cod, a fost susținută și prin invocarea dispozițiilor art. 213 alin. (7) din Codul de procedură penală, care prevăd că dosarul se restituie procurorului în 48 de ore de la pronunțarea încheierii, fără a menționa posibilitatea contestării unei asemenea încheieri. Totodată, în sprijinul aceleiași opinii s-a mai susținut că art. 204 din Codul de procedură penală reprezintă o normă cu caracter general, iar art. 213 din același cod este o normă cu caracter special, astfel încât vor fi aplicabile exclusiv dispozițiile cu caracter special.

3.2. Într-o a doua orientare a practicii, alte instanțe au considerat admisibilă calea de atac a contestației întemeiate pe dispozițiile art. 204 din Codul de procedură penală împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță, în faza de urmărire penală, asupra plângerii împotriva măsurii preventive a controlului judiciar luate sau prelungite de procuror, conform art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală.

În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că dispozițiile art. 213 din Codul de procedură penală nu reglementează faptul că încheierea pronunțată de judecătorul de drepturi și libertăți în soluționarea plângerii formulate împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura controlului judiciar este definitivă sau fără cale de atac.

Prin urmare, în lipsa unei dispoziții exprese în reglementarea specială, se aplică dispozițiile generale prevăzute de art. 204 din Codul de procedură penală, care reglementează dreptul la contestație împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, reglementare generală care nu face distincție referitor la natura măsurii preventive și nici la modalitatea prin care se dispune asupra acestei măsuri.

4. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este în sensul admisibilității contestației formulate împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, conform art. 213, respectiv art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura controlului judiciar, soluția propusă fiind întemeiată pe dispozițiile art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Astfel, s-a arătat că, potrivit art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală, "Împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, inculpatul și procurorul pot formula contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune la judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 48 de ore de la înregistrare".

Pe de altă parte, conform art. 213 alin. (1) din Codul de procedură penală, "Împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar în termen de 48 de ore de la comunicare, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond".

În același sens au fost avute în vedere și prevederile art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, introduse prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 911 din 15 decembrie 2014, conform căreia "Împotriva ordonanței procurorului prin care, în condițiile prevăzute de alin. (2) și (3), s-a prelungit măsura controlului judiciar, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, dispozițiile art. 213 aplicându-se în mod corespunzător".

Din conținutul dispozițiilor menționate rezultă că acestea reglementează căi de atac împotriva actelor procesuale prin care, în faza de urmărire penală, organul judiciar competent dispune asupra măsurilor preventive.

Astfel, art. 213 din Codul de procedură penală vizează calea de atac (plângere) împotriva unui act al procurorului, în vreme ce art. 204 din Codul de procedură penală este incident în ceea ce privește acte ale judecătorului de drepturi și libertăți.

În consecință, pe baza acestui element de diferență, nu mai poate opera excluderea de la aplicare a art. 204 din Codul de procedură penală, excludere întemeiată pe raportul dintre o normă specială și una generală (și care ar fi operabil doar în măsura în care ambele texte legale ar reglementa același aspect).

Prin urmare, având în vedere că cele două dispoziții reglementează proceduri diferite, căi de atac împotriva unor acte diferite, dispuse sau pronunțate de organe judiciare diferite, acestea nu se vor exclude reciproc, ci vor fi aplicabile ținând seama de succesiunea cronologică și logică a cauzei. Deși art. 213 din Codul de procedură penală are denumirea marginală "Calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror", titulatura este greșită, deoarece calea de atac poate viza doar o hotărâre judecătorească, nu un act al procurorului, de aceea calea de atac în cazul luării ori prelungirii controlului judiciar este cea prevăzută de art. 204 din Codul de procedură penală.

Astfel, ordonanța procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar va fi supusă plângerii la judecătorul de drepturi și libertăți conform art. 213 din Codul de procedură penală, iar încheierea pronunțată de acesta în soluționarea plângerii va fi supusă contestației conform art. 204 din același cod.

Pe de altă parte, s-a susținut că dispozițiile art. 213 din Codul de procedură penală sunt similare dispozițiilor art. 140² din Codul de procedură penală din 1968.

Astfel, în legislația anterioară, potrivit Deciziei nr. 18/2008, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție într-un recurs în interesul legii, au fost interpretate dispozițiile art. 140² din Codul de procedură penală din 1968, în sensul că încheierile prin care judecătorul ori instanța de judecată, în cursul urmăririi penale, admitea plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care se dispuseseră luarea, prelungirea, revocarea măsurii preventive a obligării de a nu părăsi localitatea, prevăzute de art. 145 din Codul de procedură penală, ori a măsurii preventive a obligării de a nu părăsi țara, prevăzute de art. 145¹ din Codul de procedură penală, erau supuse căii de atac a recursului în condițiile art. 140³ din Codul de procedură penală.

Prin urmare, în reglementarea anterioară era consacrată existența unei căi de atac (plângere, conform art. 140² din Codul de procedură penală) împotriva ordonanței procurorului prin care se dispunea luarea măsurii prevăzute de art. 145 și art. 145¹ din Codul de procedură penală, precum și o cale de atac (recurs, conform Deciziei nr. 18/2008 pronunțate în recursul în interesul legii) împotriva încheierii prin care se admitea plângerea formulată.

În condițiile în care măsurile preventive prevăzute de art. 145 și art. 145¹ din Codul de procedură penală din 1968 prezintă suficiente similarități cu măsura preventivă a controlului judiciar prevăzută de art. 211 și următoarele din Codul de procedură penală, după cum și art. 213 din Codul de procedură penală prezintă elemente similare cu art. 140² din Codul de procedură penală din 1968, iar potrivit legislației anterioare a fost recunoscut și asigurat un dublu grad de jurisdicție, s-a arătat că este greu de acceptat că, în actuala reglementare, standardul este mai redus, în sensul existenței unui singur grad de jurisdicție.

O asemenea concluzie ar echivala cu o recunoaștere implicită a unui regres al legislației actuale.

În acest context s-a susținut că nu se poate admite că obiective precum accelerarea duratei procedurilor și simplificarea acestora justifică sacrificarea unor garanții procesuale, aceasta cu atât mai mult cu cât în expunerea de motive a Codului de procedură penală s-a afirmat că nu s-a intenționat ca acesta să conțină soluții originale cu orice preț, ci că scopul îl reprezintă menținerea tuturor soluțiilor viabile din legislația anterioară, alături de soluții noi care, împreună, să acorde respectul cuvenit drepturilor și libertăților fundamentale ale tuturor subiecților procedurii penale.

Totodată, în opinia procurorului general, concluzia inadmisibilității contestației întemeiate pe art. 204 din Codul de procedură penală, împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra plângerii, conform art. 213, respectiv art. 215¹ din același cod, nu poate fi susținută nici prin invocarea dispozițiilor art. 213 alin. (7) din Codul de procedură penală care prevăd că dosarul se restituie procurorului în termen de 48 de ore de la pronunțarea încheierii judecătorului de drepturi și libertăți, fără a menționa posibilitatea contestării unei asemenea încheieri [așa cum se menționează în cazul altor dispoziții legale, de exemplu, art. 219 alin. (8) sau art. 204 alin. (13) din Codul de procedură penală].

Astfel, dispozițiile art. 213 alin. (7) din Codul de procedură penală prevăd un termen de 48 de ore de la pronunțarea încheierii în care dosarul se restituie procurorului. Or, cele 48 de ore de la pronunțare reprezintă tocmai termenul de declarare a contestației, conform art. 204 alin. (1) teza I din Codul de procedură penală, contestație care se depune la judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea atacată, conform art. 204 alin. (1) fraza a II-a din același cod.

Identitatea termenului de restituire a dosarului cu termenul de contestație permite concluzia articulării celor două dispoziții legale, în sensul funcționalității căii de atac prevăzute de art. 204 din Codul de procedură penală.

Astfel, în opinia procurorului general, legiuitorul a lăsat posibilitatea celui interesat să atace încheierea, creând și pentru judecătorul de drepturi și libertăți posibilitatea de a cunoaște această manifestare de voință și de a proceda în funcție de oricare ipoteză concretă: de a restitui dosarul procurorului, în ipoteza în care nu se formulează contestație, sau de a-l înainta judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, atunci când o asemenea contestație este formulată.

Concluzia anterior enunțată este susținută, în opinia procurorului general, și de dispozițiile art. 204 alin. (14) din Codul de procedură penală, care completează dispozițiile art. 213 alin. (7) din același cod și care prevăd că judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță (în speță, judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea prin care s-a soluționat plângerea întemeiată pe art. 213 din Codul de procedură penală), dacă nu se formulează contestație împotriva încheierii pe care a pronunțat-o, restituie dosarul procurorului în termen de 48 de ore de la expirarea termenului de contestație.

De altfel, a susținut procurorul general, opinia exprimată în doctrină este în sensul admisibilității contestației întemeiate pe dispozițiile art. 204 din Codul de procedură penală și formulate împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță cu privire la plângerea formulată de inculpat conform art. 213 din același cod.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorul-raportor, prin raportul întocmit în cauză privind sesizarea referitoare la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 213 din Codul de procedură penală și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, a constatat că recursul în interesul legii este admisibil.

Rezumând problema de drept care a primit o soluționare diferită de la instanțele judecătorești, prin hotărâri judecătorești definitive, judecătorul-raportor a apreciat că soluția corectă este cea exprimată în prima opinie, și anume că art. 213 alin. (1) din Codul de procedură penală reglementează o singură cale de atac împotriva ordonanței procurorului prin care s-a dispus măsura controlului judiciar, respectiv plângerea formulată la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia îi revine competența să judece cauza în fond.

Ca atare, contestația împotriva unei asemenea încheieri este inadmisibilă, deoarece este o cale de atac neprevăzută de legea penală.

6. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

Înalta Curte de Casație și Justiție a fost legal sesizată, fiind îndeplinite cerințele impuse de dispozițiile art. 471 din Codul de procedură penală, referitoare la titularul sesizării și la depunerea hotărârilor definitive ce atestă existența unei jurisprudențe neunitare relativ la problema de drept ce se cere a fi interpretată.

Practica neunitară ce formează obiectul recursului în interesul legii a fost generată de interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 213 din Codul de procedură penală și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală.

Dispoziții legale incidente:

Potrivit art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală ("Calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurii preventive în cursul urmăririi penale", titlul V Măsuri preventive și alte măsuri procesuale, cap. I - Măsurile preventive, secțiunea 1 - Dispoziții generale), "Împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive, inculpatul și procurorul pot formula contestație, în termen de 48 de ore de la pronunțare sau, după caz, de la comunicare. Contestația se depune la judecătorul de drepturi și libertăți care a pronunțat încheierea atacată și se înaintează, împreună cu dosarul cauzei, judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 48 de ore de la înregistrare".

Art. 213 alin. (1) din Codul de procedură penală ["Calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror", dispoziție care face parte din același titlu și capitol ca și art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală, însă, spre deosebire de această dispoziție, se situează în secțiunea a 3-a - Controlul judiciar], prevede: "Împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar în termen de 48 de ore de la comunicare, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond".

Totodată, potrivit art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, introdus prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2014, "Împotriva ordonanței procurorului prin care, în condițiile prevăzute de alin. (1) și (3), s-a prelungit măsura

controlului judiciar, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, dispozițiile art. 213 aplicându-se în mod corespunzător".

În privința căilor de atac ce se pot exercita în materia măsurilor preventive, o primă observație care se impune este aceea că în actualul Cod de procedură penală există o reglementare cu caracter general, particularizată în funcție de faza procesului penal în care s-a dispus asupra măsurii preventive.

În acest context, așa cum se arată și în denumirea sa marginală, art. 204 din Codul de procedură penală este norma generală, ce stabilește calea de atac împotriva încheierilor prin care se dispune asupra măsurilor preventive în cursul urmăririi penale.

În egală măsură însă, analizând dispozițiile care reglementează fiecare măsură preventivă în parte, rezultă că în cazul controlului judiciar există o reglementare proprie în ce privește calea de atac, pornind de la particularitatea acestei măsuri preventive - singura care poate fi luată atât de către procuror, cât și de către judecătorul de drepturi și libertăți.

Astfel, art. 213 din Codul de procedură penală care reglementează "calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror" este norma specială, aplicabilă doar în materia controlului judiciar și doar în situația în care procurorul, prin ordonanță, a luat măsura preventivă, urmând ca în cazul în care aceasta este dispusă de judecătorul de drepturi și libertăți, în contextul respingerii unei propuneri de luare a măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu, să fie aplicabil art. 204 din Codul de procedură penală, ca normă generală.

Conform art. 213 alin. (1) din Codul de procedură penală "Împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar, în termen de 48 de ore de la comunicare, inculpatul poate face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond".

Așa cum se poate observa, plângerea este singura cale de atac care este reglementată de acest text de lege.

Denumirea marginală a art. 213 din Codul de procedură penală - "Calea de atac împotriva măsurii controlului judiciar dispuse de procuror" - este relevantă și corespunde conținutului articolului, în sensul că dispoziția este aplicabilă doar în situația în care măsura controlului judiciar este dispusă de procuror, iar utilizarea singularului indică faptul că în acest caz există o singură cale de atac.

Chiar dacă se poate imputa legiuitorului o lipsă de rigurozitate în ceea ce privește terminologia folosită, în condițiile în care noțiunea de cale de atac este asociată în general cu instrumentul prin intermediul căruia se cenzurează o hotărâre judecătorească, și nu un act al organului de urmărire penală, voința acestuia a fost aceea de a sublinia, pe de o parte, natura juridică a plângerii, iar pe de altă parte, unicitatea acesteia drept cale de atac ce poate fi exercitată împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar.

În altă ordine de idei, recunoașterea plângerii ca singura cale de atac ce poate fi exercitată într-o asemenea ipoteză este în consonanță cu întreaga filozofie a noului Cod de procedură penală, care a instituit principiul unicității căii ordinare de atac, inclusiv în cazul judecării fondului cauzei.

Or, dacă în cazul judecării unei cauze pe fond, când se statuează asupra vinovăției unei persoane trimise în judecată, este recunoscută o singură cale ordinară de atac, legiuitorul nu putea avea o altă opțiune în materia măsurilor preventive.

Mergând pe linia aceluiași raționament, particularizat însă în materia măsurilor preventive, este greu de acceptat ca în cazul unor măsuri preventive mult mai intruzive dispuse de către judecătorul de drepturi și libertăți, cum sunt arestul la domiciliu sau arestarea preventivă, să existe o singură cale de atac, conform normei generale din art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală, în timp ce în cazul măsurii preventive a controlului judiciar dispuse prin ordonanță de către procuror, aceasta să poată face obiectul unei duble cenzuri - mai întâi plângerea formulată în condițiile art. 213 alin. (1) din Codul de procedură penală, iar apoi contestația formulată în condițiile art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Modalitatea în care este reglementată măsura controlului judiciar în actuala legislație, în sensul existenței unei unice căi de atac împotriva luării ori prelungirii acesteia, nu contravine dispozițiilor Convenției europene a drepturilor omului (CEDO).

Posibilitatea de a ataca în fața unui judecător de drepturi și libertăți luarea sau prelungirea măsurii controlului judiciar dispuse de către procuror echivalează cu materializarea dreptului la un "recurs" efectiv în fața unei instanțe (în cazul nostru, în fața judecătorului de drepturi și libertăți), drept impus de dispozițiile art. 13 din CEDO.

În aceste condiții, invocarea jurisprudenței anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, materializată în Decizia în interesul legii nr. 18/2008, nu poate constitui un argument valabil pentru susținerea de lege lata a două căi de atac în situația în care măsura preventivă a controlului judiciar a fost dispusă prin ordonanță de către procuror, cu atât mai mult cu cât chiar și decizia sus-arătată a avut în vedere o ipoteză strict determinată, prevăzută de Codul de procedură penală din 1968 (încheierile prin care judecătorul ori instanța de judecată, în cursul urmăririi penale, admitea plângerea împotriva ordonanței procurorului prin care se dispusese luarea ori prelungirea unei măsuri restrictive de drepturi și dispunea revocarea acelei măsuri).

În fine, un alt argument în favoarea unicității căii de atac în cazul măsurii controlului judiciar dispuse prin ordonanță de către procuror are în vedere restituirea dosarului de urmărire penală procurorului după soluționarea plângerii formulate în condițiile art. 213 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Astfel, potrivit art. 213 alin. (7) din Codul de procedură penală, dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 48 de ore de la pronunțarea încheierii prin care a fost soluționată plângerea inculpatului împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar, fără a se menționa posibilitatea contestării unei asemenea încheieri.

Împrejurarea că durata termenului de restituire a dosarului este identică cu durata termenului de exercitare a contestației potrivit normei generale din art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală nu poate conduce la concluzia că, doar în situația luării măsurii controlului judiciar de către procuror, voința legiuitorului ar fi fost aceea de recunoaștere a două căi de atac distincte, ce pot fi exercitate succesiv, prima potrivit normei speciale [art. 213 alin. (1) din Codul de procedură penală], iar cea de-a doua potrivit normei generale [art. 204 alin. (1) din Codul de procedură penală], căci aceasta ar contraveni principiului specialia generalibus derogant.

În consecință, calea de atac ce poate fi exercitată în cazul în care măsura controlului judiciar a fost dispusă prin ordonanță de către procuror este exclusiv plângerea reglementată de art. 213 din Codul de procedură penală, iar încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți o soluționează este definitivă.

Această concluzie este valabilă și în cazul prelungirii măsurii controlului judiciar dispuse de procuror prin ordonanță, câtă vreme art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală face trimitere la art. 213 din Codul de procedură penală, care se aplică în mod corespunzător.

În considerarea celor expuse, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 213 din Codul de procedură penală și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală, Completul pentru judecarea recursului în interesul legii va stabili că încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți soluționează plângerea formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura preventivă a controlului judiciar este definitivă.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 473 și art. 474 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, în consecință:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 213 și art. 215¹ alin. (5) din Codul de procedură penală stabilește:

Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți soluționează plângerea formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat ori s-a prelungit măsura preventivă a controlului judiciar este definitivă.

Obligatorie, potrivit art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 7 decembrie 2015.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
IONUȚ MIHAI MATEI

Magistrat-asistent,
Adina Andreea Ciuhan Teodoru

WWW.JURL.ro